

เทศน์เช้า วันที่ ๑๗ เมษายน ๒๕๕๑

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองแกว อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ครูบาอาจารย์ท่านพูดบ่อยนะ ถ้าได้ฟังเสียงธรรมแล้วมันทำให้เราไม่ว่าเหว่ ฟังเสียงโลกนะมันก็ว่าเหว่ มันฟังแค่ไหนมันก็ว่าเหว่นะ เพราะมันไปตามเขา มันไปตามเขาหมดเลย มันไปตามเขาเหมือนกับมันส่งออกไป เหมือนบ้านเราเป็นบ้านร้าง ความรู้สึกของเราอยู่กับเรา เราฟังเสียงโลกมันไปกับโลก แต่ถ้าเราฟังเสียงธรรมนะ เสียงธรรม เห็นไหม นี่แก้วสารพัดนึก พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์

นี่ว่าแก้วสารพัดนึกเรานึกกันไม่ออกหรอก ธรรมโอสถ เจ็บไข้ได้ป่วยนะธรรมะยังช่วยได้เลย ธรรมะช่วยแก้โรคหัวใจได้ โรคเจ็บปวดหัวใจ โรคทุกข์โรคร้อน เห็นไหม แล้วธรรมะถ้าคนมีกำลังของจิต ฟังสิ มีกำลังของจิต จิตมันรักษาโรคของร่างกายได้นะ ธรรมโอสถนี่ ถ้าจิตมันหดตัวเข้าไปนะ มันปล่อยวาง จากจิตที่เป็นโรคภัยไข้เจ็บมันรักษาได้ แต่ แต่ต้องมีกำลังใจ ต้องเป็นความจริง

ถ้าเราไม่มีกำลังใจ นี่จริง เวลาเราเจ็บไข้ได้ป่วยเราอยากหายทุกคนแหละ แล้วเวลากำหนดจิตให้รักษากายมันทำได้ยาก แต่ครูบาอาจารย์ทำได้เยอะ อย่างเช่นหลวงปู่ฝั้น หลวงปู่ฝั้นนะท่านอุปัฏฐากหลวงปู่ฝั้นอยู่ นี่ครูบาอาจารย์เล่าให้ฟัง ท่านก็เล่าให้ฟังเอง ในเทศน์ก็มี บอกว่า เข้าขึ้นมาจะอุปัฏฐากหลวงปู่ฝั้น ด้วยการพอลองปู่ฝั้นตื่นขึ้นมามีน้ำอุ่น น้ำอะไรไปล้างหน้า ล้างตา แปรงฟัน ท่านไปไม่ทันเขาเพราะท่านมีโรคประจำตัว เสียใจ เสียใจว่าคนอื่นเขาทำประโยชน์ได้ เราทำประโยชน์ไม่ได้

เรามาอาศัยอยู่กับท่านนะ คือมาอาศัยอยู่กับหลวงปู่ฝั้น หลวงปู่ฝั้นท่านสั่งสอนเราเรื่องธรรมะด้วย แล้วท่านยังดูแลเราเพราะท่านเป็นครูบาอาจารย์ที่มีชื่อเสียง คนเขาก็มาทำบุญกุศล เห็นไหม ท่านก็อาศัยเรื่องนี้ไปเลี้ยงชีวิตด้วย แต่เราตอบแทนท่านไม่ได้ เสียอกเสียใจ เห็นไหม นั่งภาวนาตลอดรุ่งนะ นี่เป็นโรคประจำตัวคือโรคปวดท้อง โรคเสียดท้องตลอด เวลานั่งภาวนาไปนั่งตลอดรุ่ง แบบว่าเผชิญกับความจริงเลย เผชิญกับสัจจะว่ามันเป็นอย่างไร? ทำไมคนอื่นเขา

มีโอกาสนำไมคนอื่นร่างกายเขาแข็งแรง ทำไมเขาไปทำประโยชน์ให้ครูบาอาจารย์ได้ เราก็มาอาศัยท่านอยู่เหมือนกัน ทำไมเราทำประโยชน์เพื่อท่านไม่ได้ นั่งสละตายนะ ตั้งแต่หัวค่ำจนถึงตี ๓ ตี ๔ จิตมันสงบลง พอจิตสงบลงเห็นนิมิตนะ เห็นเป็นกวางวิ่งออกไปจากตัว เหมือนกับบุญกรรมมันออกไปจากร่างกาย

กรรมคือสิ่งที่ เป็นโรคเป็นภัย มัน เป็นโรคเป็นภัยเพราะวิทยาศาสตร์ เพราะร่างกายอ่อนแอ เพราะร่างกายเสื่อมสภาพมันก็เป็นอันหนึ่ง แต่ถ้ามันเป็นโรคกรรมนะ โรคกรรมนี้ทางวิทยาศาสตร์นะ ไปหาหมอหมอก็วินิจฉัยโรคไม่ถูก มันจะเป็นนู่น มันจะเป็นนี่ หาดันเหตุไม่เจอหาสมุฏฐานโรคมันไม่เจอ มัน เป็นเวรเป็นกรรม พอท่านนั่งสงบตัวลงเห็นเป็นกวางวิ่งออกไปจากตัวของท่าน ตั้งแต่นั้นมานะร่างกายแข็งแรงขึ้นมา

แต่เดิมท่านเล่าให้ฟังเอง ถ้าจะไปรูดงคั้นะ นี่มีผ้าอาบไปด้วย เวลาใช้ป่าขึ้นที่ไหนก็เอาผ้าอาบนี้ปูกับพื้น นอนก่อน เพราะสมัยก่อนยามันหายาก นอนก่อนจนใช้มันสร้างแล้วก็ไปต่อท่านเป็นอย่างนี้มาตลอดคนนะ ไปกลางทางไปอยู่ในป่าไป ถึงเจ็บไข้ได้ป่วยที่ไหนก็เอาผ้าอาบนี้ปูก่อน นอนจนใช้สร้างแล้วก็ไปๆ

นี่พูดถึงเวรกรรม พูดถึงบุญกรรมของแต่ละดวงใจ ใจเราก็เหมือนกัน ใจเราสร้างสมบุญญาธิการมาไม่เหมือนกัน ต่างคนต่างสร้างมา ต่างคนต่างมีมุมมอง ต่างคนมีความชอบ ต่างคนมีจริตต่างๆ กันไป แล้วเรามาศึกษาธรรมะกัน ศึกษาธรรมะนี้ฟังธรรม เห็นใหม่ ธรรมนี้มันเป็นรูปธรรม เป็นรูปธรรมเลยนะ เป็นธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นรูปธรรม แต่เราใช้นามธรรมเข้าไปจับกัน ไปจับว่าเป็นนามธรรมเพราะเราคิดว่าเป็นนามธรรม เราไม่เห็น ว่าจิตเรานี้เป็นรูปธรรม

นี่จิตเราเป็นรูปธรรม เพราะความสุขความทุกข์เรารู้ได้หมดเลย แต่ขณะที่จิตเราละเอียดเข้าไปนะ เอกัคคตารมณ์ จิตตั้งมั่น คุณิในวงการทางกีฬาเขาหาข้างเฟือกมาปั้นกันข้างเฟือก เห็นใหม่ ข้างเฟือกถ้ามันอยู่ในป่า ตัวข้างเฟือกเองมันไม่รู้ว่าลักษณะของข้างเฟือกเป็นอย่างไรหรอก มีแต่คนไปดูลักษณะของข้างเฟือกแล้วเอาข้างเฟือกมา เอาข้างเฟือกมาปั้น เอาข้างเฟือกมาฝึกมาฝน

เราก็เหมือนกัน นี่จิตของเรามันเป็นข้างเฟือก มัน เป็นสิ่งที่เกิดที่ตาย สิ่งที่ได้รับรู้ต่างๆ มัน เป็นข้างเฟือก แต่เราไม่รู้ตัวเราเองว่าเราเป็นข้างเฟือกหรือเราไม่ได้เป็นข้างเฟือกใจ เราเป็นข้างอยู่

แต่เราไม่รู้ว่าเป็นข้างเผือกหรือไม่เป็นข้างเผือก เห็นไหม นี่เวลาเราประพฤติปฏิบัติของเราเข้าไป มันเป็นเรื่องโลกๆ โลกๆ คือจิตพอมันสงบเข้าไป มันสงบเข้าไปนะ มันปล่อยจากความเห็นของสมาธิ นี่สมาธิของปุถุชน สมาธิของโลก เข้าไปเป็นเอกเทศเป็นตัวของมัน พอเป็นเอกเทศเป็นตัวของมัน มันจะรับรู้ออกไปข้างนอก เพราะอะไร? เพราะมันไม่มีจุดยืน มันไม่มีที่เกาะเกี่ยวไว้

ที่นี้เกาะเกี่ยวไว้คืออะไร? คือสติ เห็นไหม สติกับคำบริกรรมของเรา ถ้าเป็นปัญญาอบรมสมาธิก็พยายามใช้ปัญญาให้มาก แล้วใช้สติควบคุมไป ควบคุมเข้าไป มันจะรับรู้สิ่งใดที่ออกจากอริยสัจ ออกจากสัจจะความจริง เราไม่ยอมรับรู้มัน อริยสัจคืออะไร? คือทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค แต่ความรู้ของเรา ช้างเวลามันอยู่ในป่ามันจะหาอาหารของมัน มันจะหากอไผ่ หากกล้วย หากสิ่งต่างๆ ที่เป็นอาหารของมัน

นี่ก็เหมือนกัน จิตพอมันสงบตัวจากปุถุชนเข้ามา มันเป็นตัวของมันนะมันจะออกรับรู้ ออกรับรู้มันออกไปตามธรรมชาติของมัน ออกธรรมชาติของมัน มันไม่ได้ฝึก มันไม่ได้ฝึกเข้าอริยสัจ นี่ข้างเผือกที่เขาเอามาฝึก เห็นไหม เอาข้างเผือกมาเล่นกีฬาอะไร เขาก็ต้องฝึกเทคนิคการเล่นของกีฬานั้น ถ้าฝึกเทคนิคเล่นกีฬานั้น มันไม่เหมือนอย่างที่มีมันได้ตามใจตัว ปล่อยตามสบาย มันจะหาอยู่หากิน มันจะไปนอนแช่น้ำ มันจะไปเล่นน้ำ มันจะไปหาอาหารมันก็ไปตามธรรมชาติของมัน

แต่ถ้าเอามาฝึกเล่นกีฬา ช้างนี้ต้องเดินให้ตรง ช้างต้องเอามาชักลากไม้ มันต้องใช้กำลังของมัน มันต้องลาก ออกกำลังของมัน มันเป็นงาน พอเป็นงานมันไม่ยอมทำหรือ อะไรที่เป็นงานเป็นการนะจี้เกี่ยจ แต่ถ้าอะไรที่เป็นสามัญสำนึก อะไรที่มันเป็นความรู้ของมัน โดยธรรมชาติของมันมันชอบ มันชอบเพราะอะไร? เพราะมันเข้ากับต้นหาความทะยานอยาก

จิตนิสัยคือต้นหาความทะยานอยาก ต้นหาความทะยานอยากมันล้นฝั่ง เห็นไหม นี่เราต้องตั้งสติยับยั้งสิ่งนี้ไว้ นี่คือการฝึกฝนนะ ถ้าเป็นจิตนิสัย เป็นจิตนิสัย เป็นบุญเป็นกรรมนั้น เป็นอีกเรื่องหนึ่ง แต่ขณะที่เราจะเอาตัวเราเข้าอริยสัจ เอาเข้าสัจจะความจริงนะ ถ้าเราเข้าอริยสัจนะมันเป็นสัจจะความจริง แล้วเวลาเราพิจารณาไป เราใคร่ครวญของเราไป ถ้าเป็นปัญญาขึ้นมา ถ้ามันชำระกิเลส มันเป็นอกุศลกรรม มันเป็นอธฺานะ มันไม่มีการเปลี่ยนแปลง

แต่โดยปกติของเรามันเป็นอนิจจัง ความรู้สึก ความคิดต่างๆ นี่เป็นอนิจจัง แม้แต่ร่างกาย แม้แต่พระอรหันต์นะ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะปรินิพพาน เห็นไหม นี่เดินไป ปรินิพพาน พระอานนท์พยายามอ่อนวอนๆ

“อานนท์ เราบอกเธอแล้วไม่ใช่หรือ สิ่งใดสิ่งหนึ่งมีการเกิดขึ้นเป็นธรรมดา แม้แต่ตถาคต ก็ต้องปรินิพพานไปในคืนนี้”

ร่างกายขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็ต้องทิ้งไว้ประจำโลกของเขา ทิ้งไว้ณะมันเป็นเศษเรื่องโลกของเรา แต่หัวใจมันไม่ได้ทิ้ง เพราะหัวใจมันเคลื่อนออกจากร่างมันถึงมีการตายไป หัวใจเคลื่อนออกจากร่างนะ แล้วสิ่งที่ได้สร้างมา บุญกุศล บาปอกุศลมันจะติดนั้นไป แล้วถ้าจิตมันเป็นอริยสัจ มันเป็นสัจจะความจริง

อริยสัจคืออะไร? ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค

มรรคคือการกระทำของจิต จิตมันได้กระทำของมัน จิตมันมีการกระทำของมัน มันชักฟอกตัวของมัน แล้วถ้าชักฟอกตัวของมัน มันไม่มีสิ่งใดที่เป็นยางเหนียว สิ่งใดที่เป็นเชื้อไข สิ่งที่เป็นเชื้อไข คุณก็กลอยที่เขาไม่ได้แช่ กลอยที่เขาไม่ได้ทำความสะอาด เห็นไหม เราเอามากิน มันมีพิษนะ เราเจ็บไข้ได้ป่วยเลย นี่เราเจ็บไข้ได้ป่วยเพราะมันมีพิษมีภัยในตัวมันเอง แต่ถ้าเราเอามาแช่ เราเอามาทำความสะอาด กลอยนี้พอพิษมันโดนน้ำล้างออกไปหมดแล้ว เราเอามาตั้ง เอามาต้ม เอามาทำเป็นอาหาร เรากินแล้วไม่มีพิษ

หัวใจที่มันได้ชำระกิเลสตัดหาความทะยานอยากออกไปจากจิตแล้ว ด้วยการกระทำของอริยสัจ ด้วยสัจจะความจริง เห็นไหม สิ่งนี้มันไม่มียางเหนียว มันไม่มีพิษ สิ่งที่ไม่มีความพิษมันไม่มีการเกิดการตาย มันจะเป็นไปของมัน แล้วมันเปรียบเทียบได้ไง เปรียบเทียบได้ว่ามือของเรา เลอะกาว นี่มันทำงานไม่ได้นะ มันจับสิ่งใด เพราะมือเราเป็นกาว จับสิ่งใดสิ่งสกปรกมันจะติดมือเราไปตลอดไปเลย

นี่ถ้ามันมีกิเลสอยู่ จิตนี้มันเลอะกาว จิตนี้เป็นยางเหนียว มันคิดอะไรมันตะๆ ไปกับจิตหมดเลย ไปเห็นอะไรมันอยากรู้ อยากเห็น มันจะเป็นไป เห็นไหม มันจะแปะสิ่งนั้นไปกับจิตไปกับจิตเพราะจิตมันมียางเหนียว มือของเราจะมียางเหนียว เราต้องชำระมือของเราให้สะอาด ถ้ามือของเราไม่มียางเหนียว เราไปจับสิ่งใดทำสิ่งใด มันจะเกิดเป็นคุณประโยชน์กับเราขึ้นมา ถ้า

มือเราเป็นกาว กินอาหารยังกินไม่ได้เลย จับช้อนมันก็ติดช้อน จับอาหาร อาหารก็ติดกาวนั้น เข้าปากเราไม่ได้

จิตที่มันออกรับรู้ต่างๆ มันเป็นสภาวะแบบนั้น มันรู้ไปหมด มันรู้ไปหมดนะ แต่มันไม่เป็นประโยชน์กับใจ มันไม่เป็นอริยสัจ มันไม่เป็นความจริง เห็นไหม นี่แล้วเวลาปฏิบัติไป เราปฏิบัติกันไป โดยสามัญสำนึกนะ มันเป็นไปไม่ได้หรอกที่เราบอกว่าเราปฏิบัติไปแล้วมันจะเป็นโลกุตตรปัญญา มือเรามียางเหนียว มือเรามีความสกปรกสิ่งต่างๆ มันจับสิ่งใดมันต้องโดนก่อน

กิเลสมันอยู่กับใจนะ คิดอะไร? จะเป็นอารมณ์ขนาดไหน? อารมณ์ ๑๖ ญาณ ๑๖ อะไรก็แล้วแต่ มันเป็นอารมณ์ของกิเลสทั้งหมด เพราะใจมันเป็นกิเลส ใจมันเป็นยางเหนียว มือมันเลอะกาว มันมีกาวเป็นส่วนผสมมาทั้งนั้นแหละ แต่ถ้าความสงบของเราขึ้นมา มันก็เลอะกาวบ้าง บางทีมันก็สะอาดบ้าง ถ้ามันใช้ปัญญา ถ้ามือมันสะอาดมันก็เป็นปัญญาขึ้นมา แต่ถ้าเวลาตัดหนามันช้อนเข้ามา เห็นไหม นี่สมุทัยมันช้อนเข้ามาในปัญญาของเรา สมุทัยมันช้อนเข้ามาในสมาธิของเรา

นี่อนุสัยมันมีอยู่กับจิต เวลามันคลายตัวออกมา ทำสมาธิมันก็มีสมุทัยปนด้วย ทำปัญญา มันก็มีสมุทัยปนด้วย เราถึงต้องกลับมาทำความสะอาด เราต้องกลับมาล้างมือบ่อยครั้งเข้า ล้างสะอาดๆ นี่ในทางสาธารณสุข ก่อนกินอาหารต้องล้างมือให้มันสะอาด ยิ่งใช้หัตถ์ต้องล้างมือด้วยน้ำอุ่น ต้องล้างมือ ต้องล้างตลอด ล้างเพื่อทำความสะอาด เห็นไหม

ถ้าเรากลับมาที่ทำความสะอาด นี่มันเข้ามาล้างให้สะอาดก่อน ถ้าล้างสะอาดก่อน ล้างสะอาดแล้วทำไมสมาธิยังมีสมุทัยล่ะ? ถ้าสมาธิมันไม่เป็นสติ มันไม่เป็นสัมมา สัมมาคือตัวมันเอง มันสงบของตัวมันเอง มันมีพลังงานของมันแล้วมันควบคุมได้ มันใช้ประโยชน์ได้ แต่ถ้าเป็นสมาธินะมันเป็นหัตถ์ก็ได้ เป็นมิจจาสมาธิก็ได้ เป็นสมาธิที่ไปทำเป็นโทษกับตัวเองก็ได้

นี่เหมือนกัน ฉะนั้น ถ้าเราตั้งสติขึ้นมา เห็นไหม นี่มือเป็นยางเหนียว ถึงว่าถ้าไม่มีสมาธิ มันจะเป็นโลกียปัญญา คือปัญญาที่อย่างใดๆ ก็มีกิเลสของเราปนเข้าไปด้วย มันสะอาดเป็นมัชฌิมาปฏิบัติเป็นไปไม่ได้ แต่ถ้าเราทำความสะอาดของเราเข้ามา จะเป็นทาง อ้อ ทางคดเคี้ยว แต่ถ้าเป็นวิปัสสนาตรง วิปัสสนาตรงมันกิเลสซัดๆ เพียงแต่กิเลสมันเป็นจินตมยปัญญา

สุดมยปัญญา จินตมยปัญญา ปัญญาที่มันเกิดขึ้นมามันเป็นสัญญาอารมณ์ที่มันสร้างขึ้นมาจากความเห็นจากภายใน มันไม่ใช่ปัญญาสมอง เห็นไหม แล้วมันเป็นอารมณ์ความรู้สึก มันมหัศจรรย์กว่านี้อีก ถ้าจิตคนสงบ จิตที่มีจิตนิสัยมันจะเห็นภาวะต่างๆ ดีกว่านี้อีก ดีกว่านะ ไม่อย่างนั้นมันจะดีว่าเป็นนิพพานได้อย่างไร? จิตสงบนี้ ถ้าคนไม่มีจิตนิสัยว่าเป็นนิพพานเลย แหะละ

นิพพานเพราะอะไร? เพราะมันว่างหมด ว่างอย่างนี้มันว่างไม่มีขอบเขต เห็นไหม แต่ถ้ามันเป็นสัมมาสมาธินะ ใครเป็นคนรู้ว่าว่าง? มันมหัศจรรย์นะ เพราะมันมีแก่นของความว่าง มันมีแก่น มันมีความรู้ มันมีสติพร้อมกับความว่าง มันรับรู้หมด รับรู้หมดแล้วมันใช้ประโยชน์ได้ แล้วถ้ามันย้อนออกไปเป็นวิปัสสนา มันไปเห็นใจ ไปเห็นกาย เวทนา จิต ธรรมโดยสัจจะความจริง มันสะท้อนหัวใจมากนะ

เห็นกายนี้ชั่วหัวใจสั้นไหวหมดเลย ถ้าเห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรม มันพิจารณาไป มันใช้ปัญญาไป มันสั้นไหวเพราะอะไร? เพราะมันจะไปชำระล้างภายใน มือที่เป็นกามมันเป็นผิวหนัง แต่ในผิวหนังนั้นมันมีกระดูก มันมีเลือดมีเนื้อ เห็นไหม ในหัวใจก็เหมือนกัน สัญญาอารมณ์มันเป็นเปลือก มันเป็นเงาของใจ มันเป็นอาการของใจ มันไม่ใช่ตัวใจ

ถ้ามันสงบเข้ามา เห็นไหม เวลาทำนี่จิตสงบเข้ามา จิตมันเป็นตัวสงบซะเอง นี่ตัวจิตคือตัวใจ ตัวใจมันออกทำงาน มันออกชำระล้างตัวมันเอง ชำระล้างเพราะมันหลงผิด มันหลงผิดในสิ่งต่างๆ ให้มันไปรู้ ให้มันไปศึกษาในกาย ในเวทนา ในจิต ในธรรม นี่ก็เลสมันแสดงออกอย่างนี้ มันแสดงออกในความยึดมั่นถือมั่นของเรา ในความยึดมั่นถือมั่นว่าของสิ่งนั้นเป็นของเรา ของที่เราทำอยู่ที่มือเราว่าเป็นของเรา เราแบมือออก เราขายมือออก ของนั้นต้องหลุดจากมือของเราไป

จิตก็เหมือนกัน มันมีอุปาทานไปยึดมั่นถือมั่นว่าสิ่งนั้นเป็นของเรา เราใช้ปัญญาเข้าไป โคร่ครวญให้มันเห็นสัจจะความจริง เป็นโลกุตตรธรรม โลกุตตรธรรมเพราะจิตมันสงบ ตัวจิตมันเป็นตัวเข้าไปศึกษาข้อมูลนั่นเอง แล้วพอมันไปเห็นมันไปคายที่นั่นเอง แต่ในการปฏิบัติของเรามันปฏิบัติด้วยผิวหนัง ด้วยอาการของกาย ด้วยอาการของสิ่งที่ไปยึดมั่นถือมั่น ยึดมั่นถือมั่นนะ แล้วมันไปจับต้อง เห็นไหม คุณิเรานี้เรายกเหล็กขึ้นมา เราไปจับเหล็ก เหล็กเรารู้ว่าเหล็กมันก็ไม่มีคุณค่าใช่ไหม? แต่ถ้าเราไปหยิบทองคำ ทองคำจะมีคุณค่ามาก เราจะพอใจมาก

จิตก็เหมือนกัน ถ้าจิตมันปล่อยวางจากภายนอกเข้ามาเป็นเรื่องวัตถุ เป็นเรื่องของเหล็กของไหล เห็นไหม แล้วมันไปจับทองคำ ทองคำคือสิ่งที่มันเป็นธรรม คุณธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แต่ใจเรามันไปจับ ทองคำนั้นไม่ได้เป็นทองคำของเรา เป็นทองคำขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แต่มันก็ตื่นตื่น อากาרתื่นตื่น อากาเรความดีใจอันนั้นแหละ มันเป็นสัญญาอารมณ์ที่ว่าว่างๆ ที่เราเทียบเคียงว่าเป็นญาณ ๑๖ ญาณ ๑๗ ญาณ ๑๘ ญาณอย่างนี้เกิดไม่ได้หรอก

ญาณเกิด เห็นไหม โดยสมาธิอะไรเป็นสมาธิ? ปัญญา อะไรเป็นปัญญา? นี่แล้วปัญญาที่มันจับไว้ ขณะที่เราใช้วิปัสสนาญาณไป มันจะปล่อยพับๆ มันจะเอาญาณอะไรไปเทียบเคียงของมัน มันเร็วมาก จิตนี้เร็วมาก แล้วมันปล่อยมันก็ปล่อยเร็วมาก เวลาทุกขณะมันไปยึดสิ่งใดก็ได้แล้วแต่ มันก็มาคอยทุกขไว้ใจ หัวใจ มันคอยทุกขใจ เพราะเราได้ยินเสียง เราได้กระทบอะไรเราไม่พอใจ

ความไม่พอใจ ความขัดเคืองใจเป็นทุกข สิ่งที่ไม่พอใจขัดเคืองใจเป็นเพราะอะไร? เป็นเพราะสิ่งที่มันไปได้ยินได้รับรู้มาใช่ไหม? นี่ก็เลสมันถ่ายทุกขเอาไว้ แล้วความคิดที่พอใจไม่พอใจมันไปแล้ว แต่ผลที่เกิดจากความพอใจและไม่พอใจอันนั้นเป็นทุกข เราไม่เห็นนะ เราไปเห็นสิ่งที่มันคอยทั้งวันแล้วสิ่งที่มันเป็นทุกขมันเป็นอาการของทุกข แล้วเหตุล่ะ? เหตุแห่งทุกขอยู่ที่ไหน? นี่เหตุแห่งทุกขอยู่ที่ไหน? แล้วปัญญามันจะรู้ทันได้อย่างไร?

เพราะสิ่งที่เราไปรับรู้ เราไปว่าสิ่งนั้นเป็นความว่างๆ ที่มันเป็นสัญญาอารมณ์ ที่มันเป็นความรู้ เป็นคุณธรรมๆ มันเป็นอดีตอนาคตไป มันไม่เป็นปัจจุบันไป ถ้าเป็นปัจจุบันนะจิตมันสงบ ขณะที่มันคิดมันเร็วมาก เห็นทันที เพราะอย่างนั้นมันถึงคาดการณ์คาดหมายสิ่งใดๆ ไม่ได้ เวลาปัญญามันจะเกิด มันคาดหมายไม่ได้เลยว่าปัญญามันจะเกิดรอบไหน? ปัญญามันจะเป็นปัญญาอย่างไร?

สิ่งที่เป็นปัญญา เห็นไหม เราฝึกฝนให้เป็นปัญญาให้ได้ พอทำปัญญาได้มันฝึกฝนมันไปมันเร็วขึ้น มันกระชับขึ้น เร็วขึ้น กระชับขึ้น จนสิ่งที่มันอยู่ภายนอกมันจะละเอียดเข้ามาภายในจนมันเป็นตัวจิตเสียเอง มันเป็นปัญญาหมุนอยู่ภายใน เพราะปัญญามันจะชำระอยู่ภายใน ถ้าชำระอยู่ภายใน อากาเร ๑๖, ๑๗, ๑๘ นี่พูดไม่ได้หรอก หนึ่งเดียวๆๆ ตลอดเลย อริยสัจมันจะ

เกิดพับๆ พับๆ ในหัวใจตลอด แล้วมันทำลายตลอด มันคายออกไปตลอด พอมันคายออกไป นี่ อริยสัจมันเกิดอย่างนี้ ช่างเผือกจะเกิดอย่างนี้ไง

ถึงว่าเราต้องกำหนดพุทโธให้มันคงนะ สตินี้กำหนดพุทโธไว้ อย่าให้มือที่เลอะกาวไปจับ สิ่งใด อย่าให้ความคิดไปจับสิ่งใดแล้วยึดสิ่งใดว่ามันเป็นความรู้ของเรา ขึ้นชื่อว่าเป็นความรู้ผิด หก แต่ถ้ารู้ในตัวเอง รู้ในพุทโธถูกหมด ขึ้นชื่อว่ารู้ว่าเห็นผิดหมด ฉะนั้น เราอย่าให้มันออกไป รับรู้สิ่งใดๆ ออกรับรู้สิ่งใดเหมือนมือเราเลอะกาว แล้วจับสิ่งใดมันจะเต็มไม่เต็มมืออยู่อย่างนั้น

จิตถ้ามันเห็นอะไร มันรู้อะไร มันรู้โดยความรู้สึกมันเต็ม เต็มความรู้สึกอันนั้น พอเต็ม ความรู้สึกอันนั้นจิตมันใช้งานไปหมดแล้ว เห็นใหม่ ปล่อยให้หมด ยิ่งปล่อยเท่าไรนะมันยังมี พลังงานมากเท่านั้น นี่เราปล่อยมือให้เราว่างไว้ตลอด นี่เราเจอสิ่งใดมือนี้จะหีบของได้หมดนะ ถ้ามือเรามีวัตถุอยู่ในมือ เราเห็นแล้วเราอยากหีบ เราหีบไม่ได้เลยนะ ปล่อยให้หมดๆ แล้วเดี๋ยว มันเจออะไรขึ้นมามันจะเป็นประโยชน์กับเรา นี่คือการปฏิบัติ

นี่ครูบาอาจารย์ท่านพูดบ่อย ถ้าในการประพฤติปฏิบัติมีครูบาอาจารย์คอยชี้แนะ ถ้าไม่มีครู บาอาจารย์คอยชี้แนะเราจะทำตามประสาเราไป มันจะทำตามประสาความรู้สึกนึกคิด มันจะ สะเปะสะปะไปตามอารมณ์ความรู้สึก แล้วมันจรตนิสัย บางคนความคิดละเอียดอ่อน บางคน ความคิดหยาบ นี่ความจินตนาการของคนมันก็ไม่เท่ากัน มันจะเห็นสภาวะไม่เหมือนกัน แต่ถ้า เป็นอริยสัจมันต้องเป็นอันเดียวกัน

คูสิแข่งกีฬาชนิดใดก็ได้แล้วแต่ สติดีของเขา การแข่งขันถ้าใครเข้าถึงเส้นชัยก่อนคนนั้นได้ เหรียญทอง เห็นไหม นี่แล้วนักกีฬาทุกคนวิ่งถึงเส้นชัยหมด แต่ได้เหรียญไม่ได้เหรียญต่างกัน ไป นี่ก็เหมือนกัน ถ้ามีการประพฤติปฏิบัติมันต้องถึงเส้นชัยด้วยหมด มันต้องเหมือนกันหมด เส้น ชัย มันถึงเส้นชัย ระยะทางที่ถึงครบการแข่งขันแล้วนั่นคือเส้นชัย แต่เราเข้าก่อนหรือเข้าหลัง เท่านั้น

การเข้าก่อนเข้าหลัง เห็นไหม นี่กิเลสมันเข้าก่อนเข้าหลัง มันหลอกเราได้ ถึงให้เป็น ปัจจุบันๆ สิ่งของมันถึงเส้นชัยเราก็รู้เอง แล้วนี่คูสิ พอถึงแล้วผลประโยชน์มันจะเป็นมหาศาลเลย ถึงตั้งสติไว้ อย่าเพิ่งใช้งานก่อน การใช้งานก่อนมันเป็นโลกียปัญญา โลกียปัญญาหมายถึงเราเกิด มาเป็นมนุษย์ เราเกิดมาแล้วมีความคิด มีสมอง ทุกอย่างมันคิดได้โดยสิทธิ

โดยสิทธิ์ทุกคนทำได้ทั้งนั้นแหละ โดยสิทธิ์ทำได้ แต่ทำโดยตัวเรา ทำโดยเรา ทำโดยเรา
เลยเป็นโลกียะ โลกียะคือโดยเรา ไม่ใช่โดยธรรม เราถึงต้องทำความสงบของใจให้มันสงบเข้ามา
สงบเข้ามาโดยธรรมไม่ใช่โดยเรา ถ้าสมาธิกำหนดโดยเรา เป็นเรา นี่มันก็เป็นสมุทัย มันซ่อนเข้า
มาโดยเรา โดยค้นหา โดยความทะยานอยาก

โดยธรรม โดยธรรมเป็นสังฆธรรม มันเป็นสากล เป็นกลาง ไม่มีใครเป็นเจ้าของ ไม่มีใคร
บังคับบัญชามันได้ นี่มันถึงเป็นกลาง แล้วเป็นกลางมันเกิดได้ชั่วคราวๆ เพราะมันมีเรา มีตัวตน
มากอยขวางอยู่ ถึงพยายามให้มีจุดยืน จุดยืนนี้ก็เป็นเราไปก่อน เห็นไหม คำว่าเป็นเราไปก่อน
จุดยืนคือสติไปก่อน มีสติแล้วให้มันใช้ธรรม คุณธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า
พุทโธ พุทโธ พุทโธ หรือใช้ปัญญาอบรมสมาธิมันเป็นธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธ
เจ้า ถึงโดยเรา

แต่เราทำสิ่งที่ เป็นกลาง เป็นกลางเพราะเป็นธรรม เป็นสากล มันยังเป็นชื่อเป็นทฤษฎีอยู่
แต่พอมันเข้ามาถึงเนื้อของใจแล้วมันจะเป็น โดยคุณสมบัติ คุณสมบัติมันจะเป็นอย่างนั้น แล้วเรา
ไปเห็นคุณสมบัติอย่างนั้น เราจะรู้เลยว่านี่สมาธิที่มันมีสมุทัยเจือปนมากกับสมาธิที่ไม่มีสมุทัย มัน
ต่างกันอย่างไร? คนที่รู้มันจะแบ่งแยกได้หมดเลย คนรู้เห็นมันจะรู้หมด ถ้ารู้อย่างนั้นแล้ว แล้วถ้า
ยกขึ้นวิปัสสนามันจะเป็นประโยชน์

นี่มีครูมีอาจารย์จะชี้นำเข้าไปให้ถึงข้อมูลตามความเป็นจริง แต่ถ้าเราไม่มีครูบาอาจารย์
มันสะเปะสะปะไปตามข้อมูลของการสร้าง จิตใจเราสร้างขึ้น ทั้งๆ ที่ธรรมขององค์สมเด็จพระ
สัมมาสัมพุทธเจ้านี้เราสร้างขึ้น เราสร้างข้อมูลขึ้นแล้วเราก็เชื่อข้อมูลของเรา แล้วเราจะหยุด
ข้อมูลของเราไปอย่างนี้ การประพฤติปฏิบัติมันสะเปะสะปะไปอย่างนี้ ถ้ามีครูบาอาจารย์ เห็น
ไหม ข้อมูลนี้มันสะเปะสะปะไปก่อน เพราะมันเป็นสัญชาตญาณ มันเป็นสัญจะความจริงของ
จิตนิสัยที่มันหยาบและละเอียด ถึงต้องมีครูบาอาจารย์คอยประคองเข้ามา คอยชี้นำเข้ามา คอย
บอกแนะเข้ามาให้มันเข้าไปถึงข้อมูลที่แท้จริง

นี่ข้อมูลแท้จริง หรือสิ่งข้อมูลแท้จริงเราใช้ประโยชน์ได้แท้จริง ข้อมูลเทียม ข้อมูลที่ไม่
แท้จริง เราคำนวณหรือเราใช้ข้อมูลอย่างนั้นไป เราจะทำงานของเราไม่ได้ตามความเป็นจริง เห็น
ไหม เพราะมันหลอก กิเลสมันหลอก ถึงต้องตั้งใจให้ดีๆ นะ แล้วทำเข้ามา ถ้าเมื่อมีโอกาสนะ
เวลาเรามีอยู่ ลมหายใจเรามีอยู่ เวลาของเรา นี่โอกาสของเรามีอยู่รีบกระทำให้เป็นสมบัติของเรา

ธรรมะมีอยู่โดยธรรมชาติ ธรรมชาตินี้สัจจะ เป็นธรรม แต่ใจเราไม่เป็นธรรมชาติ มันเลย
ขัดแย้งกัน ธรรมะเป็นธรรมชาติ แล้วจิตใจเราเป็นธรรม แล้วเราจะย้อนเอาธรรมนั้นมาเป็น
สมบัติของเรา ธรรมชาติเป็นสมบัติสาธารณะ แต่ธรรมของเราเป็นสมบัติที่เหนือธรรมชาติ เหนือ
ทุกๆ อย่าง เพราะธรรมชาติควบคุมไม่ได้ แต่ธรรมของเราควบคุมได้ สติปัญญาควบคุมได้ สิ่ง
ต่างๆ เราควบคุมได้ แล้วมันจะเป็นประโยชน์ของเรา เอวัง